

**SAME
ÄTNAM**

DEN SAMISKA RIKSORGANISATIONEN

Verksamhetsberättelse

År 2020

Styrelsens Verksamhetsberättelse år 2020

Riksorganisationen Same Ätnam (RSÄ) är en organisation för det samiska civilsamhället, som arbetar för alla samers rättigheter, oavsett bakgrund, tillhörighet och geografi. Riksorganisationen Same Ätnam bildades år 1945 och är därmed Sveriges äldsta samiska organisation som fortsatt fungerar och bedriver verksamhet.

Medlemskap kan lösas av såväl enskilda samer som Sameföreningar.

RSÄs högsta beslutande organ är det årliga Landsmötet. Landsmötet består av Same Ätnams fundament; sameföreningarna och de enskilda medlemmarna. På Landsmötet fattas beslut om verksamhetens inriktning och här väljs representanter till de olika stiftelser som Riksorganisationen varit med och bildat genom åren, samt andra organ där vi har representation. Landsmötet väljer också Same Ätnams styrelse.

Beskrivning av verksamheten

Riksorganisationen Same Ätnam är den enda samiska riksorganisationen som bevakar och arbetar för det samiska civilsamhällets intressen och rättigheter. Same Ätnam har vidare viktiga åtaganden att förvalta samiska civila funktioner.

Den löpande verksamheten bedrivs idag av en styrelse samt genom representanterna i de olika organen.

Idag fungerar Riksorganisationen Same Ätnam som remissinstans för stat och myndigheter och vi finns representerade såväl nationellt som regionalt i en rad olika samrådsfunktioner. I dessa sammanhang är vår roll att ge röst till det samiska civilsamhället och bevaka de frågor som berör samer som befinner sig såväl inom som utanför det som kallas kärnsamiska områden.

- Språket och rätten att få tillgång till att lära sig samiska för den som behöver detta, oavsett var i landet den bor. Rätten att få tala, skriva och läsa sitt språk för den som är samisktalande, i kontakt med myndigheter och andra viktiga funktioner.

- Duodji/Vätnoe/Duodje/Duöjjie - Oavsett tradition och material är slöjden en central och viktig del av det samiska kulturarvet och identiteten. Att slöjda, bära sin dräkt, njuta av och äga samiska föremål är något som är alla samers rätt, oavsett historia, tillhörighet eller bostadsort. Slöjden är ett språk som tillhör även den som frångått sitt modersmål och sitt land.

För Riksorganisationen Same Ätnam har Duodji/Vätnoe/Duodje/Duöjjie alltid varit en hjärtefråga.

Insamlings och sameslöjdstiftelsen Sámi Duodji bildades av Same Ätnam och Svenska Samers Riksorganisation (SSR) år 1993 (1998).

- Att informera om och för det samiska samhället och synliggöra samer och sameföreningar är en annan viktig del av verksamheten.

RSÄ bildade tillsammans med SSR år 1993 Tidskriften Samefolket. Ett viktigt forum för nyheter- och information för samer.

Övriga Stiftelsen som Riksorganisationen Same Ätnam har varit med och bildat och som organisationen idag förvaltar och utvecklar genom representation i styrelser är

Samiska minnesfonden, Stiftelsen Samefolket, Samernas utbildningscentrum samt Åjtte – Fjäll och Samemuseum

Dessa organisationer och den verksamhet dessa bedriver innebär också en möjlighet att påverka och driva opinion i de frågor som är centrala för våra medlemmar.

Till grund för all verksamhet ligger Visions – och målsättningsprogram¹ antaget år 2016, samt aktuell Verksamhetsplan och andra beslut antagna vid Landsmötet.

Beskrivning av Verksamhetsåret 2020

Året inleddes dramatiskt då ett stort antal styrelseledamöter valde att hoppa av styrelsen, i anslutning till att dåvarande ordförande Peter Rhode plötsligt avsåger sig sitt uppdrag.

Detta skakade om kvarvarande styrelse rejält och det var en tung period med flera helt nya ledamöter som skulle försöka skapa sig en överblick av verksamheten, samtidigt som dessa inte kände sig säkra på vilket mandat de satt på, och flera i styrelsen aldrig hade träffat varandra. Efter ett möte med Valberedningens ordförande beslutades att det enklaste var att kvarvarande ledamöter bildade en tillfällig styrelse.

Pandemin påverkade också verksamheten och ett planerat fysiskt möte i Sundsvall i april fick ställas in. Hotellet vägrade att återbetala pengarna, trots att policyn centralt var att detta skulle göras.

Styrelsen beslöt då att ”säkra upp” och göra det möjligt att delta i Landsmötet i Orrestaare/Östersund digitalt för de som inte ville eller kunde delta på plats. Mycket tid lades ner på att säkerställa drift och utbilda styrelse och de medlemmar som kände behov av detta i hur Zoom och den app vi hittat för säker röstning fungerade.

Appen var relativt ny och inte helt ”prövad”, och det innebar en hel del utmaningar. Vi tror dock att digitalt Landsmöte parallellt med det fysiska kommer att öka möjligheten för medlemmar att delta i våra Landsmöten, så vi planerar att erbjuda denna möjlighet även inför 2021 års Landsmöte som där Sameföreningen i Uppsala står värd.

Sedan juni 2020 är det återigen en ny styrelse som försöker hitta former för arbete och samarbete. Vi ser att det finns stort behov av att träffas fysiskt och ha möjlighet till arbetsmöten där vi kan se över allt från styrdokument till att arbeta framåt. Men på grund av den rådande pandemin har detta inte varit möjligt.

En träff gjordes i Arvidsjaur där vi också besökte Arvvasgården för att se över det lagerutrymme vi hyr där. Vi beslutade då att flytta över det som skall arkiveras till Åjtte – delar av arkivet har vi kunnat sortera och föra över dit efter mötet. Sådant som används under Samiska veckan flyttades över till kåtan.

Kostnaden för förvaringen är förhållandevis hög, och det visade sig att våra saker låg helt öppet i ett hörn i källaren.

Stefan Mikaelsson och Joakim Pååve har sedan haft i uppdrag att inventera lagret och börja tömma detta.

Vi har börjat sälja ut de två diktböcker vi varit med att publicera: Laila Johanssons En doft av näver och ene och antologin Vårt liv – Min eallin. Mijjen jieleme. Mija viesson.

¹ Se bilaga 1 *Visions – och målsättningsprogram 2016*

Verksamhetsåret 2020 – kvantifierat

Ekonomi

2020 innebar ett nettoresultat om 134 172 kronor

Medlemmar

Same Ätnams medlemsmatrikel består av 81 medlemmar av dessa är 11 sameföreningar.

Styrelsemöten

Styrelsen hade 13 möten under 2020, protokollnummer 238 - 251 varav två fysiska möten i Örnsköldsvik (konstituerande möte) och Arvidsjaur.

Vi har utöver detta haft 11 möten digitalt via Messenger och ZOOM.

Ett extrainkallat ZOOM styrelsemöte i december med Same Ätnams representant i Insamlings- och sameslöjdstiftelsen Sámi Duodji, Birgitta Ricklund. Under mötet redogjorde hon för sin syn på arbetet i stiftelsen. Styrelsen hade även möjlighet att ställa frågor. Även valberedningens sammankallande deltog vid detta möte.

Valberedningen

Valberedningen hade 8 digitala möten, bland annat samtal med alla ledamöter i styrelse.

Stadgeenligt Årsmöte Landsmöte

Årsmötet 2020 hölls i Orrestaare, lördagen den 16:e maj på Elite hotell Örnsköldsvik. Det fanns även möjlighet för medlemmar att delta och rösta digitalt.

Förtroendevalda

Rådet i RSÄ omfattar alla förtroendevalda i RSÄ:s styrelse, valberedning, revisorssuppleant samt förtroendevalda

Konstitutionen av Rådet

2020 bestod Rådet av 23 individer fördelade på sammanlagt 34 förtroendeuppdrag,

Språk

Bland de förtroendevalda i styrelsen var fördelningen i 2020 års styrelse för de som talar flytande samiska 3 personer och de som talar hjälpligt/lite/inte alls 4 personer.

Genusfördelning

Styrelsen bestod av 4 kvinnor och 3 män, suppleanter 4 kvinnor.

Rådet bestod av 17 kvinnor och 7 män, ersättare och suppleanter inräknade.

Press, Radio och TV

RSÄ har ställt upp på alla intervjuer som Sameradion och andra medier haft anledning att kontakta RSÄ kring.

Samefolket Intervju med Marita Granström efter Landsmötet

Oddasat Intervju med Stefan Mikaelsson inför samråd rörande Rennäringslagen

Digital föreläsning

26 december hade vi föredrag där Ina Omma berättade om samisk identitet med slöjd som verktyg. Duodji/Vätnoe/Duodje/Duöjjie oavsett tradition och oavsett material så är slöjden central och viktig i samisk kultur. Ina Omma berättar om sin egen relation till slöjden och hur den för henne är ett viktigt verktyg till samisk identitet. Vi hade 46 deltagare.

Sammanfattning av verksamheten år 2020

Medverkan och representation av styrelsen eller medlemmar

15 – 16 jan.	Dialogmöte om jämställdhet, Sametinget, Luleå	(Margareta Påve)
18 feb.	Sametingets Plenum, Orrestaare/Österund	(Peter Steggo)
21 - 22 feb.	Samerådet/Sámiraddi, Ubmeje/Umeå	(Marita Granström)
25 feb.	Civil Right Defenders Naturskyddsför., Sthlm	(Liz-Marie Nilsen)
28 feb.	Centrat samråd nationella minoriteter, Luleå	(Margareta Påve)
28 feb.	Gaaltje 20-års jubileum - gåva blommor	(Inger Jansson)
24 april	Giron Sámi Teahter - Årsmöte	(Liz-Marie Nilsen)
19 maj	Gaaltje - Årsstämma	(Veronica Ekeke)
25 maj.	Civil Right Defenders - utvärdering, video	(Liz-Marie Nilsen)
7 okt.	Översyn av rennäringslagstiftningen - Samråd	(Stefan Mikaelsson)
26 jun.	Sthlm Internat. Water Instit. (SIWI)- Projektinfo.	(Liz-Marie Nilsen)
13 aug.	Samisk sanningskommission Arbets- samt referensgrupp tel.	(Stefan Mikaelsson)
24 aug.	SIWI, Projektgrupp Water Governance	(Liz-Marie Nilsen)
3 sept.	Region Västerbotten Samrådsmöte	(Margareta Påve)
14 sept.	Sanningskommission	(Stefan Mikaelsson)
16 sept.	SIWI, Projektgruppsmöte Water governance	(Liz-Marie Nilsen)
6 okt.	Sanningskommission	(Stefan Mikaelsson)
8 okt.	Skolverkets samråd med urfolket samerna	(Veronica Ekeke, Nikolina Lundmark)
3 nov.	Kulturminister Amanda Lind - Samråd	(Marita Granström)
7 okt.	Svenska kyrkans försoningsprocess. – Samråd	(Liz-Marie Nilsen)
5 nov.	Kulturrådet, Institutet för språk och folkminnen - samråd	(Mikael Jakobsson)
11 nov.	Reg. Västerbotten - Samråd hälso- och sjukvård	(Margareta Pååve, Marita Granström)
18 nov.	Samiska sanningskommission	(Stefan Mikaelsson)
24 nov.	Sanningskommission	(Stefan Mikaelsson)
8 dec.	SIWI, Projektgruppsmöte	(Liz-Marie Nilsen)
15 dec.	Civil Right Defenders	(Liz-Marie Nilsen)